



**Najwyższa Izba Kontroli  
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia            listopada 2009 r.

**Pan  
Jan Majerz  
Wójt Gminy Kłaj  
32-015 Kłaj 655**

P/09/142  
LKR-410-20-02/2009

**Wystąpienie pokontrolne**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, przeprowadziła kontrolę realizacji postanowień ustawy o repatriacji w latach 2004-2008 przez Gminę Kłaj zwaną dalej „Gminą”.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Pana 9 października 2009 r. i omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 21 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie – stosownie do art. 60 ustawy o NIK – przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

NIK ocenia pozytywnie działania Gminy w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.). Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia i oceny szczegółowe:

1. Gmina Kłaj umożliwiła osiedlenie się na swoim terenie 6 rodzinom repatriantów, liczących ogółem 28 osób. W kontrolowanym okresie do Gminy przybyło 12 repatriantów, w tym 11 na podstawie zaproszeń imiennych wyrażonych w uchwałach podjętych przez Radę Gminy Kłaj 27 listopada 2003 r. i 6 lipca 2006 r. Uchwały te nie zawierały zobowiązań zapewnienia warunków przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy, o jakim stanowi art. 12 ust. 2 pkt. 1 ustawy o repatriacji, w tym wskazania lokalu mieszkalnego, formy udostępnienia tego lokalu oraz wskazania źródeł utrzymania, wymaganych art. 12 ust. 3 tej ustawy. Zobowiązania takie zostały jednak w pewnym zakresie zawarte w zaproszeniach sporządzonych 12 lutego 2004 r. i 17 sierpnia 2006 r. w formie aktu notarialnego, w których Pan Wójt oświadczał, że Gmina Kłaj zapewnia

zaproszonym mieszkaniu oraz poniesie koszty utrzymania, leczenia i inne koszty powstałe do czasu otrzymania zatrudnienia i prawa stałego pobytu w Polsce.

2. NIK pozytywnie ocenia działania Gminy podejmowane dla zapewnienia zaproszonym repatriantom odpowiednich warunków pobytu. Szczególnie docenia się przygotowania im przez Gminę mieszkań, zwłaszcza mając na uwadze niedostatek lokali komunalnych i przepisy dotyczące zwrotu poniesionych kosztów. Dla czteroosobowej rodziny zaproszonej w 2004 r., kosztem 19,3 tys. zł wyremontowano mieszkanie udostępnione przez Zakład Doświadczalny Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Grodkowicach. Dla siedmioosobowej rodziny zaproszonej w 2006 r. Gmina za 85,4 tys. zł zaadaptowała budynek komunalny, użytkowany wcześniej jako Wiejski Dom Kultury.

Do remontów tych przystąpiono już 4 miesiące przed przybyciem repatriantów, chociaż zgodnie z obowiązującymi przepisami art. 19 ust. 2 i art. 22 ustawy o repatriacji oraz §12 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach podziału rezerwy celowej budżetu państwa „Pomoc dla repatriantów”, udzielania dotacji powiatowi i gminie, przekazywania staroście środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z udzielaniem repatriantom pomocy oraz wzorów wniosków o udzielenie dotacji powiatowi i gminie (Dz. U. Nr 229, poz. 2279), zwrot kosztów za remont Gmina mogła uzyskać dopiero po osiedleniu się repatriantów. Należy jednak podkreślić, że opisane działania umożliwiły repatriantom zamieszkanie w przeznaczonych dla nich lokalach zaraz po przyjeździe do Gminy, a kontynuowane później prace nie były przeszkodą w ich użytkowaniu.

NIK nie wnosi uwag do sposobu zlecenia i prowadzenia robót budowlanych związanych z remontem mieszkań dla repatriantów. Zastrzeżenia budziły jedynie sprawy nienaliczenia przez Urząd kary umownej wykonawcy remontu budynku, przekazanego repatriantom w grudniu 2006 r., za 40-dniowe opóźnienie w realizacji robót, przy czym NIK przyjmuje wyjaśnienia Pana Wójta, że powodem odstąpienia od takiej kary był fakt spowodowania ww. opóźnienia przez czynniki niezależne od woli wykonawcy. W toku kontroli ustalono także, iż w mieszkaniu przekazanym repatriantom we wrześniu 2004 r., brak było ogrzewania, które zostało wykonane dopiero w grudniu 2004 r., należy jednak podkreślić, że Gmina udzieliła tym repatriantom pomocy w formie zapłaty za energię elektryczną (opisanej w dalszej części nin. wystąpienia).

Gmina po przeprowadzeniu remontów ww. lokali mieszkalnych dla repatriantów, wystąpiła do Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego z wnioskami o udzielenie dotacji celowej, o jakiej mowa w art. 22 ustawy o repatriacji. Dotacje takie zostały przyznane

decyzjami Wojewody z 14 kwietnia 2005 r. i 11 maja 2007 r. w maksymalnej wysokości. Z rezerwy celowej budżetu państwa „Pomoc dla repatriantów” na rachunek Gminy zostało przekazane odpowiednio 17.008 zł w dniu 7 lipca 2005 r. oraz 26.385 zł w dniu 6 czerwca 2007 r. Wydatki poniesione przez Gminę na remonty mieszkań dla repatriantów były większe od ww. kwot dotacji odpowiednio o 2.318 zł i 59.015 zł.

3. NIK pozytywnie ocenia pozostałą pomoc związaną z asymilacją repatriantów w nowym środowisku. Pracownicy Urzędu Gminy, mimo że nie zostały im pisemnie przydzielone takie sprawy i nie ustalono procedur postępowania, pomagali repatriantom przy załatwianiu spraw urzędowych w Gminie, uzyskaniu skierowania dla osoby niepełnosprawnej na terapię zajęciową, czy wyposażeniu mieszkania w meble i sprzęt. Także pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłaju (GOPS) składali repatriantom wizyty, przedstawiając im możliwości ośrodka w zakresie udzielania pomocy społecznej, proponując pomoc w formie pracy socjalnej, szczególnie w zakresie załatwiania spraw urzędowych, czy poszukiwania zatrudnienia, lub zachęcając do podjęcia kursów językowych. Pracownicy Ośrodka informowali również lokalnych przedsiębiorców i firmy działające na terenie Gminy o korzyściach jakie dla pracodawców wynikają z zatrudnienia repatriantów. W wyniku takiej pomocy między innymi:
- Repatrianci, którzy osiedlili się we wrześniu 2004 r., zaraz po przyjeździe uzyskali zatrudnienie. Ze środków pomocy społecznej udzielono im zasiłku celowego w kwocie 1.790 zł na zapłatę zaległości za dostawy energii elektrycznej. Dziecku repatriantów, podlegającemu obowiązkowi szkolnemu, ze względu na słabą znajomość języka polskiego, w Szkole Podstawowej w Grodkowicach zorganizowano nauczanie indywidualne języka i zajęcia wyrównawcze z matematyki i przyrody. Zajęcia te realizowane były w wymiarze 3 godzin tygodniowo przez 2 lata, finansowano je z budżetu Szkoły, a ich koszt oszacowany został na 7.065 zł. W tym czasie uczeń biegle opanował język polski. Natomiast repatriantowi z tej rodziny, który w niedługim czasie po osiedleniu się w Gminie założył własną rodzinę, Gmina udostępniła mieszkanie w budynku komunalnym, na podstawie umów najmu zawartych na okres od lipca 2006 r. do czerwca 2012 r.
  - Repatriantom, którzy osiedlili się w grudniu 2006 r. Gmina pokryła faktury na łączną kwotę 3.164 zł za energię elektryczną i gaz, zużyte do kwietnia i maja 2007 r. i nie naliczała opłat za użytkowanie mieszkania do końca marca 2007 r. Ponadto ze środków pomocy społecznej przyznano im zasiłek celowy 2.480 zł na zakup podstawowych przedmiotów użytku domowego.

W kontrolowanym okresie 4 rodziny repatriantów uzyskały z GOPS pomoc finansową w formie zasiłków stałych, okresowych, macierzyńskich i celowych, w łącznej kwocie 8.510 zł.

NIK nie wnosi uwag do współpracy Gminy z organami Powiatu Wielickiego w działaniach związanych z udzieleniem repatriantom pomocy finansowej oraz aktywizacją zawodową. Przedstawiciele GOPS współpracowali z Powiatowym Urzędem Pracy w Wieliczce, efektem czego w listopadzie 2005 r. aktywizacją zawodową objęty został repatriant, który osiedlił się w Gminie w 2001 r. Na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie przeprowadzono też wywiady środowiskowe i przekazywano dokumentację do Starostwa Powiatowego w Wieliczce, celem wypłaty świadczenia finansowego na zagospodarowanie, dzięki czemu wszyscy repatrianci, którzy osiedlili się w kontrolowanym okresie, uzyskali jednorazową pomoc o jakiej mowa w art. 17 ust. 2 ustawy o repatriacji. W ocenie GOPS rodziny repatriantów zamieszkałe w Gminie bardzo szybko się usamodzielniały, zasymilowały i nigdy nie przejawiały postaw roszczeniowych wobec Gminy.

4. W trakcie niniejszej kontroli przeprowadzono badanie ankietowe repatriantów, w którym uczestniczyło 12 repatriantów osiedlonych przed 2004 r. i 11 osiedlonych od 2004 r. Badanie to wykazało, że pomoc udzielana repatriantom nie znalazła w pełni uznania wśród ankietowanych.

Spośród 11 ankietowanych przybyłych w kontrolowanym okresie 7 stwierdziło, że o przysługującej pomocy materialnej, aktywizacyjnej oraz adaptacyjnej informowani byli przed przyjazdem do Polski, żaden nie wskazał Gminy jako źródła tych informacji, 2 potwierdziło pomoc Gminy w załatwianiu spraw wymaganych procedurą repatriacyjną oraz zagospodarowaniu i adaptacji do nowego środowiska. Ponadto 5 ankietowanych jako istotną propozycję dla określenia dobrych praktyk w zakresie realizacji przez stosowne organy postanowień ustawy o repatriacji uważało przydzielenie repatriantowi w pierwszych dniach pobytu w Polsce osoby (lub grupy osób) do pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Pozytywnym jest fakt, że na 11 ankietowanych repatriantów, wśród których 2 było w wieku emerytalnym a 1 niepełnosprawny, aż 5 po osiedleniu się w Gminie podjęło pracę a obecnie zatrudnienie posiada 6 osób. Ponadto 10 ankietowanych potwierdziło pomoc w nauce języka polskiego, przy czym 6 uznało, że pomoc ta była niewystarczająca. Korzystanie z kursów adaptacyjnych potwierdziło 8 ankietowanych, z których 6 wskazało, że kursy te ułatwiły im adaptację w polskim środowisku. Niezadowolenie z mieszkania zapewnionego im przez Gminę wyraziło

5 osób. Wskazywali oni na brak wyposażenia, wilgoć w łazience i niektórych pomieszczeniach oraz na przeciekający dach, przy czym zaznaczono, że dach został naprawiony przez Gminę.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie w związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie nie przedkłada wniosków pokontrolnych i nie oczekuje od Pana Wójta odpowiedzi na niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

Otrzymują:

1. Adresat
2. Akta kontroli.